

5. Holovakha, Ye. I. (1999). Zhyttieva perspektyva i profesiine samovyznachennia molodi [Life prospects and professional self-determination of young people]. Kyiv: Naukova Dumka. 144 s. [in Ukrainian]

6. Honcharenko, S. U. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary] / S.U. Honcharenko. Kyiv : Lybid. 376 s. [in Ukrainian]

7. Zakatnov, D. O. (2012). Tekhnolohii pidhotovky uchnivskoi molodi do profesiinoho samovyznachennia: monohrafiia [Technologies for preparing students for professional self-determination: a monograph]. Kyiv. Pedahohichna dumka. 160 s. [in Ukrainian]

8. Oshurkevych, N. (2018). Heneza ta sutnisnyi zmist profesiinoho samovyznachennia osobystosti [Genesis and essential content of professional self-determination of a personality]. Pedahohichni protsesy: teoriia i praktyka (Serii: Pedahohika). № 4 (63). S. 43-49. URL: <https://doi.org/10.28925/2078-1687.2018.4.43-49> [in Ukrainian]

9. Safyn, V. F., Nykov, H. P. (1984). Psykholohycheskyi aspekt samoopredelenia lychnosti [Psychological aspect of personality self-determination]. Psykholohycheskyi zhurnal. № 4. S. 65-74. [in Ukrainian]

10. Fedoryshyna, B. A. (1980). Profkonsultatsiina robota z starshoklasnykamy [Vocational counseling with high school students]. Kyiv. 158 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГРИНЬОВА Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, ректор університету.

Наукові інтереси: проблеми науково-організаційної роботи з педагогіки, педагогічної майстерності, управління закладом вищої освіти та історії педагогіки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HRYNIOVA Maryna Viktorivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, V.G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Rector of the University.

Scientific interests: problems of scientific and organizational work in pedagogy, pedagogical skills, management of higher education institutions and history of pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2024 р.

УДК 37.091.313:[378+377.3]:7

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-39-43

КІЧУК Надія Василівна –

доктор пед. наук, професор, декан педагогічного факультету

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5963-7802>

e-mail: idgu_pedfakultet@ukr.net

ДЗЮБА Олег Андрійович –

Народний артист України,

професор кафедри музичного та образотворчого мистецтва

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0167-4902>

email: dzubaoleg203@gmail.com

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглянуто деякі теоретичні аспекти інтегративного наукового підходу в контексті його спроможності до віднайдення конструктивних педагогічних інструментів, спрямованих на вдосконалення професійної підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю на етапі їх університетського навчання. Загострення проблематики «духовної терапії», зміни, котрі відбуваються у ландшафті вітчизняної освіти взагалі, й мистецької, зокрема, а також актуалізація арт-педагогіки зумовили необхідність повноцінного втілення ресурсів інтеграції.

В результаті педагогічного дискурсу встановлено, що ідею інтеграції вже закладено в конструкті «мистецька освіта»; причому як на рівні мети, так і змісту. Доведено термінологічну невизначеність, котра ще й досі зберігається у наукових розвідках відносно лексичних, сполучуваних та семантичних нюансів термінів «інтегративний підхід», «інтеграційний підхід». Звертається увага на правомірність трактувати «інтегративний» з акцентуванням на об'єднувальність, а «інтеграційний» - на суцільність. На часі не стільки доведення самоцінності інтеграції, скільки задійність ресурсів щодо забезпечення її якості.

Виявлено напрацювання вчених у розрізі музично-педагогічної компаративістики в аспекті моделювання підготовки вчителів музики, де привабливими визнано ідеї, закладені, зокрема, в «інтегративній моделі». З огляду на типологію труднощів, котрі виникають у сучасних практиків музично-педагогічної діяльності, констатовано необхідність у вищій школі зосередити зусилля на розвиток емоційного інтелекту здобувачів музично-педагогічного фаху, їх готовності до застосування інноваційних технологій викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»; доречним визнано комплексні використання технологій музичної психології з урахуванням пріоритетів перезавантаження Нової української школи.

Ключові слова: науково-мистецька педагогіка, інтеграція, інтегрований підхід, музично-педагогічна підготовка здобувача вищої освіти, музично-комунікативна компетентність, учитель музичного мистецтва.

KICHUK Nadiia Vasylivna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Dean of the Faculty of Pedagogy of Izmail

State University of the Humanities

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5963-7802>

e-mail: idgu_pedfakultet@ukr.net

DZYUBA Oleg Andreyovych –

People's Artist of Ukraine,

Professor of the Department of Musical and Image-Creative Arts Izmil State Humanitarian University
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0167-4902>
 email: dzubaoleg203@gmail.com

INTERACTIVE APPROACH TO PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS IN ARTISTIC AND PEDAGOGICAL SCIENCE

The article discusses some theoretical aspects of the integrative scientific approach in the context of its ability to find constructive pedagogical tools aimed at improving the professional training of art and pedagogical specialists at the stage of their university studies. The aggravation of the problem of "spiritual therapy", the changes taking place in the landscape of national education in general and art education in particular, as well as the actualization of art pedagogy have necessitated the full implementation of integration resources.

As a result of the pedagogical discourse, it has been established that the idea of integration is already embedded in the construct "art education"; both at the level of purpose and content. The author proves the terminological uncertainty that still exists in scientific research regarding the lexical, combinational and semantic nuances of the terms "integrative approach" and "integration approach". Attention is drawn to the legitimacy of interpreting "integrative" with an emphasis on unifying, and "integration" - on integrity. The time is ripe not so much for proving the intrinsic value of integration as for the use of resources to ensure its quality.

The article reveals the achievements of scientists in the context of music and pedagogical comparative studies in the aspect of modeling the training of music teachers, where the ideas laid down, in particular, in the "integrative model" are recognized as attractive. Given the typology of difficulties encountered by modern practitioners of music and pedagogical activity, the need for higher education to focus on the development of emotional intelligence of students of music and pedagogical specialty, their readiness to apply innovative technologies for teaching the integrated course "Art" is stated; the complex use of music psychology technologies, taking into account the priorities of the New Ukrainian School reboot, is recognized as appropriate.

Key words: scientific and artistic pedagogy, integration, integrated approach, music and pedagogical training of higher education applicants, music and communication competence, music teacher.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Зміни, які нині відбуваються в освітній сфері через військовий стан в Україні, актуалізують нові аспекти професійної підготовленості педагогів. Загально визнано і вченими і практиками, що справа не лише у загостренні проблематики «духовної терапії» підростаючого покоління. Йдеться і про те, що у пошуках ресурсів становлення України, як правової держави, на часі повноцінне розв'язання також і проблемних питань інклюзивної освіти, де здатність педагога використовувати усі види діяльності здобувачів визнано принципово важливим. Так, музично-естетична діяльність, зміст якої пов'язаний із технологіями засіб арт-терапії, вже системно осмислюється дослідниками як потужний чинник позитивного впливу на особистість із особливими освітніми потребами. Загострення тривожності, котре притаманне усім верствам українського соціуму, виводить на перший план ще й профілактичний і корекційний потенціал різних видів мистецтва, а це обумовлює доцільність піднесення традиційної мистецької освіти на якісно новий щабель, де художньо-творче самовираження особистості, самопізнання й самореалізація вже набувають параметрів безпеки через корекцію емоційної сфери.

До зазначеного варто додати ще й таке: українська культурно-мистецька освіта за реалій сьогодення постає «однією з небагатьох галузей, вільно конвертованих в європейському та світовому освітньому і професійному просторах» (С. Васірчук, А. Козир, Л. Масол, А. Растрігіна, А. Таранова, А. Шевчук та ін.).

Попри загально визнаного і науковою спільнотою, і фахівцями-практиками мистецько-педагогічної освіти інноваційного ресурсу арт-комунікацій, поза увагою дослідників здебільшого перебуває сегмент удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів мистецького

профілю через задіяність ресурсів інтегрованого підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ракурсі поглиблення наукових уявлень про креативний розвиток професійної суб'єктності майбутнього фахівця мистецько-педагогічної освіти привертають підвищений дослідницький інтерес ті наукові розвідки, котрі містять висвітлення порівняльної ефективності у цьому плані саме інтегрованого наукового підходу.

Принагідно вкажемо, що ідея інтеграції розгорнуто висвітлена вже у форматі конструкту «мистецька освіта», адже йдеться про художню творчість як її основу («творення», «продукування», «освоєння мистецьких образів»). Згідно введеного О. Рудницькою терміна «мистецька освіта», вже доцільно розрізняти її і за змістом (музична, театральна, хореографічна, архітектурна, художня, кіноосвіта), і за метою (загальна, професійна, спеціальна). Отож, ключового значення мають як виміри різноманітних видів мистецтв (дизайну, архітектури, музики та ін.), так і контент художньо-естетичного становлення особистості; йдеться про «мистецтво – українське і світове, сучасне й класичне, різних видів і жанрів» [7, с. 20]. До того, як небезпідставно зазначає А. Шевчук інтегративна потужність мистецької освіти й забезпечує врешті-решт ту універсальність розвивального мистецького середовища, котра увиразнює і найсильніші почуття та емоції особистості, і естетичні та гедоністичні її переживання, і найвищі загальнолюдські цінності.

Дослідники, які фундаментально вивчають конструктивність інтегрованого наукового підходу (Л. Васильченко, С. Гребінь, Т. Коць, Д. Фролов та ін.), високо оцінюючи вже розроблену у вітчизняній науці теорію інтеграції та перші здобутки практиків у цьому плані (котрі здійснюють, зокрема STEM-освіту), небезпідставно дискутують відносно

термінологічної різноплановості лексичного, сполучуваного та семантичного характеру. Йдеться про термінологічну невизначеність, котра ще й досі зберігається, адже у наукових розвідках здебільшого і нині як синонімічні вживаються терміни

«інтерактивний», «інтегрований», «інтеграційний». Зауважимо, що упродовж викладу результатів наукової розвідки локального характеру, навіть зустрічається вживання термінів «інтегративний підхід» і «інтеграційний підхід» як рядоположні [3, с. 195; с. 196].

У контексті аналізу досліджень Інституту мови НАН України за параметром «культура мови на щодень» деякими вченими (Т. Засекіна, Т. Коць, І. Собко) цілком умотивовано звертається увага на такі смислові контенти, як-от: якщо вважати більш сучасним терміном «інтеграційний» у сенсі «суцільний, цілісний предмет або явище», а «інтегративний» - у смислі «об'єднання частин у ціле», то ті, що підлягають інтегруванню (інтегрувальний, інтегруючий) та той, якого інтегрували - доречно номінувати «інтегрованим» [2, с. 30]. Якщо ж акцентувати увагу на своєрідності інтеграційного підходу саме у вищій освіті, то деякі дослідники (О. Лавніков, А. Лесик), попри визнання проблемності технологій інтеграції, все ж наполягають, з одного боку, на його вирішальному значенні у вдосконаленні професійної підготовки педагога, а, з іншого - на доцільності виходити із двох рівнів його реалізації у ЗВО - змістового й технологічного. При цьому в контексті, зокрема, змістового рівня реалізації інтеграційного підходу визнано правомірним виокремлювати актуалізаційний, гуманітарний, технологічний та когнітивний блоки; щодо технологічного рівня, то, на переконання дослідників, має сенс розуміти своєрідність організації проблемного навчання студентів як його суб'єктів [3, с. 197-198]. Наявними є підстави для твердження про те, що означена неузгодженість у дослідницьких позиціях негативно позначається і на обізнаності, зокрема, магістрантів педагогічних спеціальностей: за результатами проведеного анкетування (респондентами якого були здобувачі педагогічного факультету магістерського освітнього ступеня Ізмаїльського державного гуманітарного університету) переважна більшість опитуваних вважає інтеграцію процесом, наближеним до систематизації, а також взаємопов'язаним із диференціацією; кожний другий респондент стверджує, що в ідеї інтегративного підходу самоцінною є домінанта цілісності; були судження (хоча й поодинокі) відносно того, що «важливою слід вважати не назву, а якість інтеграції, адже саме вона утворює сенс вмотивованого запровадження».

Розглядаючи освітню інтеграцію в якості світової тенденції, деякі дослідники вводять у науковий обіг поняття «інтегративна освіта» [1, с. 47]. Дійсно, ідея інтеграції (вертикальної, горизонтальної) проектується на утворення «якісно нової» цілісності особистості, яка здобуває освіту; при цьому змінюється сам процес опанування нею знань, що позитивно впливає на розвиток ключових компетентностей. У мистецькій освіті широкого

розповсюдження набув феномен «художньої інтеграції», котрий може бути, на наш погляд, повноцінно осмислений у контексті концепції «поліетнічного розвитку» (Б. Юсов), адже на основі сусідства мистецтв відбувається взаємна їх презентація, взаємодія і, нарешті, утворюється художній синтез (взаємопроникнення). Отже, можна констатувати, що наявною є низка векторів інтеграційних процесів – починаючи з урізноманітнених інтеграційних зв'язків за суто прагматичною доцільністю, і завершуючи ресурсністю інноваційних форм взаємодії суб'єктів навчання.

Виходячи, з одного боку, із інтегративної природи мистецької освіти, а, з іншого - контекстності інтеграції мистецької освіти саме здобувачів мистецько-педагогічного профілю у закладах вищої освіти на тлі пріоритетності інтеграції в європейській освітній простір, цей феномен потребує відповідної педагогічної вмотивованої зваженості і конкретизації через фокус дослідницької розвідки.

Мета статті – в результаті проведеного педагогічного дискурсу, конкретизувати переваги інтегрованого підходу до вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення й узагальнення наукової літератури, в якій безпосередньо або опосередковано розглядаються питання, пов'язані із удосконаленням професійної підготовки здобувачів базової музично-педагогічної освіти за рахунок використання ідей інтегрованого підходу засвідчили, що цей аспект активно вивчається вченими. Підвищений інтерес у цьому відношенні, на наш погляд, обумовлений ще й результатами проведеного (зокрема, Г. Ніколаї) порівняльно-педагогічного дослідження присвяченого проблематиці підготовки вчителів мистецького профілю. Так, у ракурсі порівняно нового напрямку – музично-педагогічної компаративістики – уможливилось осмислити не лише теоретичні ідеї (до прикладу німецьких учених – Г. Бастіан, К. Кітл), британського вченого Е. Кемпа (зокрема, щодо праці В. Рошера «Нарис методики наукових досліджень в музичній педагогіці», виданої у 1997 р.), а й оцінити потужність деяких європейських моделей підготовки вчителів музики, їх культурологічних особливостей (на кшталт автономна модель (Нідерланди, Норвегія, Швеція), котра передбачає підготовку вчителя музики у вищих музичних школах та академіях). В результаті систематизації фактів, пов'язаних із своєрідністю сучасних саме національних моделей підготовки вчителів музики, встановлено домінування в європейських країнах взаємозв'язку університетів (вищих педагогічних шкіл) та вищих музичних шкіл; на думку дослідників, така модель небезпідставно набула назви «інтегративна» [4]. Водночас Г. Ніколаї констатує, що у деяких країнах професійна підготовка вчителя музики відбувається у вигляді отримання відповідної кваліфікації у сфері додаткової освіти (йдеться про Велику Британію), а також про існування (до прикладу, в

Польщі) «рівноправного» як у педагогічних, так і музичних вищих напрямку – художня освіта у сфері музичного мистецтва.

З огляду на поступ вітчизняної освітньої системи до об'єднаної Європи вищеозначене складає підвищений інтерес, адже на часі утворення єдиного європейського простору становлення фахівців різного профілю. Вкажемо на те, що вченими вже встановлені наявні тенденції у цьому плані, з-поміж яких виокремлено *інтеграцію*; причому і за внутрішніми, і за зовнішніми показниками цього явища. До прикладу В. Черкасов диференційне тенденції інтеграції у розрізі оновлення змісту навчальних планів (зокрема, з огляду на важливість урахування регіональних особливостей при доборі у процесі підготовки фахівців із музично-естетичного виховання за подвійними спеціальностями), оновлення змісту навчальних програм (на кшталт угруповання навчального матеріалу навколо зразків західноєвропейської та світової музичної культури); йдеться про тенденцію диференціації в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін з огляду на музичні здібності здобувачів (наприклад, у межах вокально-хорового циклу – академічний, народний та естрадний спів). Передумовами реалізації тенденції інтеграції вітчизняної музично-педагогічної підготовки фахівців до європейського освітнього простору вченими визнано лінгвізацію освітнього процесу (зокрема, через опанування інноваційної стратегії стажування й навчання вітчизняних здобувачів музично-педагогічної освіти за кордоном, у тому числі враховуючи і кращі практики мистецької освіти дистанційного навчання), а також приєднання (на паритетних умовах) до європейської мережі дослідницьких програм [8].

Оскільки сучасній вітчизняній мистецькій освіті притаманні ознаки глибинних трансформацій, то неабиякий інтерес становлять матеріали проведеного (квітень, 2024 р.) ученими лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України дослідження, мета якого полягала у з'ясуванні труднощів, котрі нині постають перед практиками. Так, з'ясовано (Ж. Вихристенко, М. Деркач, Ю. Жданович, О. Комаровська), що найсуттєвішими в цьому відношенні є проблемність щодо розв'язання практико-орієнтованих питань, пов'язаних із самопомогою і самовідновленням фахівців, зокрема музично-педагогічної сфери; йдеться ще й про труднощі, зумовлені недостатнім ступенем музично-комунікативної компетентності в ракурсі збагачення інклюзивного середовища. Деякі інші дослідники (Ж. Сироткіна, І. Шиман) довели й загострення проблемних питань, пов'язаних із розвитком емоційного інтелекту здобувачів музичного-педагогічного фаху. Щодо останнього, то можна погодитися з думкою дослідників відносно того, наскільки суттєвою для педагога-музиканта є означена особистісно-професійна якість, оскільки для фахівця, який викладає інтегрований курс «Мистецтво» підвищується значущість такої спеціальної компетентності, котра пов'язана із його здатністю оцінювати власні емоції

та вмiти визначати траєкторію розвитку емоційного здоров'я кожного вихованця.

Зваживши на вище окреслене, схарактеризуємо деякі творчі ідеї, котрі закладені у конструктивному, на наш погляд, досвіді професійної підготовки майбутніх учителів музики, який склався саме на інтегративній основі, зокрема, з метою запобігання труднощів у практичній роботі фахівців.

По-перше, педагогічно доцільною є систематизація міжпредметної інтеграції з орієнтиром на музично-виконавські види діяльності майбутнього вчителя музики. Йдеться про доцільність під час опанування музичного твору одночасне його вивчення і з позиції теорії та історії музики (зокрема, через окреслення «епохи» написання автором музичного тексту), і фахівців вокалу (зокрема, спрямовуючи роботу здобувача над вокальною інтерпретацією твору), і викладачів інструментального виконавства. Як зазначалось, правомірно розглядати інтегративну основу, базуючись ще й на дидактичній меті, котра визначає результативність внутрішньо-дисциплінарного синтезу із акцентуванням на диференціацію у межах інтегративного курсу в цілому. Деякі творчі викладачі музично-педагогічних дисциплін (до прикладу, Є. Проворова) активно запроваджують вправи з музичної психології (типу «Якір», «Рефреймінг») задля досягнення ефекту «зв'язування переживань» майбутніх педагогів-музикантів. По-друге, нам імпонує і такий аспект у досліді деяких практиків (зокрема, Л. Пастушенко) – той, в якому домінує намагання об'єктивно оцінити саме інтегрований характер набутих студентами музично-педагогічних знань і вмінь; йдеться, до прикладу, про конструктивність комплексних заліків, у межах яких здобувач це і демонструє (а саме - навчальні досягнення з спеціального і додаткового інструментів, вокалу і диригування). По-третє, оскільки саме проектам притаманна спроможність «перенесення» художньої інформації в різні сфери професійної діяльності, значний інтерес утворив і досвід мистецько-педагогічного проектування у діяльності майбутніх фахівців у галузі музичної освіти та музичного мистецтва, зокрема, через завдання, котрі дозволяють розвивати їхню здатність як коригувати власну діяльність над музичним матеріалом, так і діяльність усієї команди впродовж роботи над проектом на засадах принципів художньої полікомунікації, творчою самореалізації, художньої цілісності та емоційної залученості [5, с. 145].

Саморефлексія досвіду підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті довела конструктивність ідеї інтеграції у забезпеченні їх креативності, позитивної динаміки розвитку компетентності у запровадженні основ інтеграції сучасної мистецької освіти в Новій українській школі [6]. Зокрема, набутих досвідом підтверджено результативність, з одного боку, таких форм синтезу мистецтва, як просторові види мистецтва (тобто тільки ті, що особистість сприймає зором (живопис, дизайн ландшафтів та інтер'єру тощо),

вияв своєрідності поєднання «просторових і часових мистецтв» (театр і музика та ін.); а з іншого – авторських курсів «Синтез мистецтв» (О. Куревіна), «Мистецтво» (Л. Масол).

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. В результаті проведеної аналітичної роботи підтверджено безсумнівні переваги інтегрованого підходу до підготовки фахівців, зокрема музично-педагогічного профілю. Донині наявні термінологічні неузгодженості базових понять означеного наукового підходу; вважаємо, що це зумовлено в значній мірі самою природою саме педагогічних явищ, а також незаперечністю домінанти інтеграції, адже йдеться про ресурсність в аспекті підвищення і цілісності, і ступені організації будь-якої системи. Як педагогічна категорія, інтеграція в мистецькій освіті – основа побудови різновиду арт-технологій. **Перспективи подальших досліджень** лежать у площині поглиблення наукових уявлень про системну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності, зокрема, в умовах змін вітчизняного освітнього ландшафту.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дутчак І. Інтегративний підхід до пошуково-дослідницької роботи *Scientific notes of junior academy of sciences of Ukraine*. 2023. 1 (26). С. 47-56.
2. Засекіна Т.М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. К: Педагогічна думка, 2020. 400 с.
3. Лавніков О., Лесик А. Інтегральний підхід у системі вищої освіти: поняття і особливості *Вісник університету ім. А. Нобеля* Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 195 – 199.
4. Николаї Г. Музично-педагогічна компаративістика: шляхи розвитку *Порівняльно-педагогічні студії*. 2010. № 1-2. С. 12 – 15.
5. Новська О.Р. Мистецько-педагогічне проектування у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Ушинського*. 2023. Вип. 3 (144). С. 141 – 147.
6. Професійна підготовка фахівців мистецько-педагогічного профілю: теорія і практика: кол. монографія / за заг. ред. О. Білої; відп. ред. О. Бухнієва. Ізмаїл: ІДГУ. 2022. 225 с.
7. Шевчук А.С. Мистецька освіта дітей. *Дошкільне виховання* 2021. № 4. С. 20 – 23.
8. Черкасов В. Музично-педагогічна освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору. *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова*. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2010. Вип. 10. С. 1 – 8.

REFERENCES

1. Dutchak, I. (2023). Intehrativnyi pidkhd do poshukovo-doslidnytskoi roboty *Scientific notes of junior academy of sciences of Ukraine*. [Integrative approach to research and development *Scientific notes of junior academy of sciences of Ukraine*]. 1 (26) S. 47-56. [in Ukrainian]

2. Zasekina, T. M. (2020). *Intehratsiia v shkilnii pryrodnychii osviti: teoriia i praktyka: monohrafiia*. [Integration in school science education: theory and practice: a monograph]. K: Pedahohichna dumka, 400 s. [in Ukrainian]

3. Lavnikov, O., Lesyk, A. (2020). *Intehralni pidkhd u systemi vyshchoi osvity: poniattia i osoblyvosti Visnyk universytetu im. A. Nobelia* Serii «Pedahohika i psykholohiia». [Integral approach in the system of higher education: concepts and features of the Bulletin of the Nobel University Series]. "Pedagogy and Psychology". *Pedahohichni nauky*. № 1 (19). S. 195 – 199. [in Ukrainian]

4. Nikolai, H. (2010). *Muzychno-pedahohichna komparatyvistyka: shliakhy rozvytku Porivnialno-pedahohichni studii*. [Musical and Pedagogical Comparative Studies: Ways of Development Comparative and Pedagogical]. № 1-2. S. 12 – 15. [in Ukrainian]

5. Novska, O. R. (2023). *Mystetsko-pedahohichne proiektuvannia u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva*. [Artistic and pedagogical design in the professional training of future teachers of musical art]. *Naukovyi visnyk NPU im. K. Ushynskoho*. Vyp. 3 (144). S. 141 – 147. [in Ukrainian]

6. *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv mystetsko-pedahohichnoho profilu: teoriia i praktyka: kol. Monohrafiia*. (2022). [Professional training of specialists in artistic and pedagogical profile: theory and practice: a collective monograph]/ za zah. red. O. Biloi; vidp. red. O. Bukhniieva. Izmail: IDHU. 225 s. [in Ukrainian]

7. Shevchuk, A. S. (2021). *Mystetska osvita ditei*. [Art education of children]. *Doshkilne vykhovannia*. № 4. S. 20 – 23. [in Ukrainian]

8. Cherkasov V. (2010). *Muzychno-pedahohichna osvita Ukrainy v konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvithnoho prostoru*. [Musical and pedagogical education of Ukraine in the context of integration into the European educational space]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. Drahomanova*. Serii 14: Teorii i metodyka mystetskoi osvity. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КІЧУК Надія Василівна – доктор пед. наук, професор, декан педагогічного факультету Ізмайльського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: інтегрований підхід до професійної підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю.

ДЗЮБА Олег Андрійович – Народний артист України, професор кафедри музичного та образотворчого мистецтва Ізмайльського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: вокальне мистецтво в системі вищої освіти України; сучасні технології академічного та естрадного співу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KICHUK Nadiia Vasyilivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Pedagogy of Izmail State University of the Humanities.

Scientific interests: interactive approach to professional training of specialists in artistic and pedagogical science.

DZYUBA Oleg Andreyovych – People's Artist of Ukraine, Professor of the Department of Musical and Image-Creative Arts Izmail State Humanitarian University.

Scientific interests: vocal art in the higher education system of Ukraine; modern technologies of academic and pop singing.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2024 р.

УДК 373.29(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-43-49

КОМАР Ольга Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри фахових методик та

інноваційних технологій у початковій школі

Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>

e-mail: komar_olga@ukr.net